

Управління процесом підтримки професійного здоров'я педагогів у закладі освіти⁶

Тимошко Ганна Миколаївна

Management of the Process of Promoting Professional Health of Teachers at the Foundation of Education

Ganna TIMOSHKO

timoshko49@gmail.com

У сучасних умовах розвитку й модернізації суспільства та світової пандемії особлива увага приділяється розгляду такого феномена, як здоров'я.

Поняття «здоров'я» цікавить вчених з давніх часів. Тривалий час воно визначалося як проблема індивідуально-особистісного буття, що мала значення, головним чином, для виживання й розвитку окремого індивіда. На сьогодні здоров'я людини набуває значення складного, глобального соціокультурного явища та є одним з пріоритетних напрямків розвитку нашої держави. Як складний феномен, здоров'я знаходиться в дослідницькому полі з давніх часів (Платон, Гіппократ, Авіценна та ін.). У той же час питання стосовно його визначення, видів, детермінантів, особливо в контексті професійного здоров'я й досі залишається відкритим. Фактор здоров'я все частіше опиняється серед пріоритетних цінностей представників різних професій, у тому числі педагогічної, а його цінність усвідомлюють не лише педагоги але й керівники діяльності педагогічної спільноти.

Саме через це у свідомості людей активно формується якісно нове ставлення до поняття «професійне здоров'я». Через пізнання основ професійного здоров'я та шляхів його поліпшення людина має шанс не тільки попередити виникнення професійних хвороб, але й удосконалитися в цілому.

Професійне здоров'я педагога – це психологічна компетентність, що включає в себе інтелектуальну, емоційну та поведінкову гнучкість,

⁶ Думка автора, сформована у тезах та посиланнях на роботи згаданих дослідників, ґрунтується на результатах досліджень, поданих у бібліографії [1-6].

комунікативність, врівноваженість стійкість до стресів. У вчителя має бути розвинена психологічна готовність до адекватного емоційного реагування в нестандартній ситуації, адже відомо, що використані ним зразки взаємодії, стосунків, переживань стосовно інших людей засвоюються й проявляються в поведінці учнів. Здоровий учитель стає для своїх вихованців ще й взірцем здорового способу життя, своїм прикладом переконує їх у тому, що саме здоров'я людини є запорукою не тільки особистісного благополуччя, а родини, колективу та суспільства. Стан здоров'я педагога багато в чому визначає ефективність його роботи.

Здоров'я педагога – делікатна та багатоаспектна проблема. Відзначаючи її значимість, Л. Мітіна вказує на те, що професійне здоров'я вчителя – основа ефективної роботи сучасної школи, її стратегічна проблема і визначає його як здатність організму зберігати й активізувати компенсаторні, захисні, регуляторні механізми, що забезпечують працездатність, ефективність і розвиток особистості вчителя в умовах протікання професійної діяльності. Значимість і своєчасність проблеми збереження і зміцнення професійного здоров'я педагога, роль смисложиттєвих орієнтації у його професійній діяльності відзначається у роботах В. Чудновського.

Педагогічна діяльність повинна здійснюватися людиною, що володіє професійним здоров'ям. Адже тільки професійно здоровий педагог може створити умови для формування здорового покоління. Виходячи з цього, особливого значення набуває дослідження механізмів формування професійного здоров'я педагогів, а також розробка й апробація психотехнології його збереження і, особливо – самозбереження.

Впродовж останніх трьох десятиліть проблема збереження професійного здоров'я педагога в освітньому закладі стала особливо гострою. Підвищуються вимоги з боку суспільства до особистості педагога, його ролі в освітньому процесі. Така ситуація потенційно містить у собі збільшення нервово-психічної напруги людини, що призводить до виникнення невротичних розладів, психосоматичних захворювань. Професійну працю вчителя відрізняє висока емоційна навантаженість, і, як наслідок цього, зі збільшенням стажу педагоги відчують «педагогічний кризу», «виснаження», «вигорання».

З метою підтримки професійного здоров'я педагогів управлінською командою школи потрібна гнучка система заохочень, використання методів психологічного розвантаження, релаксації педагогів на робочому місці. Досягнення короткострокових цілей не тільки забезпечує зворотний зв'язок, а ще й свідчить про те, що людина знаходиться на правильному шляху та підвищує довгострокову мотивацію.

Бібліографія:

1. Єльнікова Г. (2020). Деякі питання організації адаптивного навчання в закладах освіти. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Педагогіка»*. Вип. 10 (19). DOI : [https://doi.org/10.33296/2707-0255-10\(19\)-01](https://doi.org/10.33296/2707-0255-10(19)-01).
2. Кириленко Л. Г. (2003). Формування здорового способу життя нетрадиційними формами фізичної культури. *Зб. наук. пр. Полтав. держ. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. Сер. Пед. Науки*, Вип. 5 (6), С. 203-205.
3. Омельченко С. (2005). Здоров'я та здоровий спосіб життя людини : погляди, думки, висновки. *Рідна школа*. Вип. 7. С. 6-10.
4. Родіонов В., Ступницька М. (2000). Психологічне здоров'я педагогів. Професійна студія. *Авторські програми з психології*. Київ : Шк. світ, 112 с.
5. Бевз Г. М., Главник О. П. (2004). Технологія проведення тренінгів з формування здорового способу життя молоді. Київ, 176 с.
6. Ясвін В. А. (2000). Освітнє середовище: від моделювання до проектування. Москва : Освіта, С. 5–35.

References:

1. Yelnykova H. (2020). Deiaki pytannia orhanizatsii adaptynvoho navchannia v zakladakh osvity. *Adaptynvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriiia «Pedahohika»*. Vyp. 10 (19). DOI : [https://doi.org/10.33296/2707-0255-10\(19\)-01](https://doi.org/10.33296/2707-0255-10(19)-01).
2. Kyrylenko L. H. (2003). Formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia netradytiiinymy formamy fizychnoi kultury. *Zb. nauk. pr. Poltav. derzh. ped. un-tu im. V. H. Korolenka. Ser. Ped. Nauky*, Vyp. 5 (6), S. 203-205.
3. Omelchenko S. (2005). Zdorovia ta zdorovyi sposib zhyttia liudyny : pohliady, dumky, vysnovky. *Ridna shkola*. Vyp. 7. S. 6-10.
4. Rodionov V., Stupnytska M. (2000). Psykholohichne zdorovia pedahohiv. Profesiina studiia. *Avtorski prohramy z psykholohii*. Kyiv : Shk. svit, 112 s.
5. Bevz H. M., Hlavnyk O. P. (2004). Tekhnolohiia provedennia treninhiv z formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia molodi. Kyiv, 176 s.
6. Iasvin V. A. (2000). Osvitnie seredovyshe: vid modeliuvannia do proektuvannia. Moskva : Osvita, S. 5–35.

⁷ Думка автора, сформована у тезах та посиланнях на роботи згаданих дослідників, ґрунтується на результатах досліджень, поданих у бібліографії [1-3].